

09

MATRACE
▽

I

„Drahý doktore,“ řekl jsem. „Jste nejen mým osobním lékařem, ale i domácím přítelem. Problém, se kterým se vám svěřím, určitě nepatří do medicíny, ale jsem v takové situaci, že už nikomu nevěřím – kromě vás.“

Psychiatr doktor Gordon kouřil dýmku a pohlížel na mě s takovým výrazem, jako kdyby potlačoval shovívavý úsměv. Možná si myslí, že se stávám tím, čím byl můj otec, prolétlo mi hlavou, ale musel jsem mluvit dál.

„Navíc vás váže,“ dodal jsem poněkud chladněji, „lékařské tajemství, podobné zpovědnímu. Jde o to – posloucháte mě pozorně – že se do mě už pustili. Že se na mě ‚zaměřili‘, jak tomu říkají v televizi a v tisku. Nemám stoprocentní jistotu, ale...“

„Moment,“ řekl Gordon. Vyklepával systematicky popel z dýmky do stříbrného popelníku se třemi amorky. „Nejprve mi povězte o tom ‚zaměření‘. Domyšlím se, že vám jde o osobní ohrožení – že vás chtějí unést. Je to tak?“

„Přirozeně. Už došlo k mnoha podobným případům. Mám tady pondělní New York Times. Podrobně popisuje způsob, jak probíhá ‚únos do virtuální reality‘, na příkladu Billa Harknera. Dokonce jsem ho znal, studovali jsme stejnou školu. Četl jste to, ne?“

„Jenom prolétl. Víte, není to můj obor. Negativní přínosy, jaké mají lidé z moderních technologií, jsou už tak obecné a rozmanité, že v žádné záležitosti nemůže nikdo sám sloužit jako expert. Ale mluvte. Smíte,“ nepatrně se usmál, „si být jistý, že to, co řeknete v mé ordinaci, uslyším pouze já...“

„Takže víte, že Billův únos neskončil jeho smrtí pouhou náhodou?“

„Vím. Samozřejmě. Prostě přerušili dodávku proudu do té čtvrti, kde ho drželi na půdě, a probudil se, tedy zorientoval se,

kdo je doopravdy a co bylo jen přelud, vyvolaný virtualizací. A co má být? Domníváte se, že jdou i po vás? Na základě čeho?“

Nebyl jsem si docela jistý, jestli Gordon bere mé zneklidnění dostatečně vážně. Třeba by byl raději, kdybych prostě podléhal představám typickým pro jeho obor. Ale když už jsem zašel tak daleko, musel jsem pokračovat.

„To je tak,“ řekl jsem. „Ještě před pěti lety mi ta historie s investicemi do ‚virtuální techniky‘ či ‚reality‘ připadala nevýznamná. Mánie, jakou bylo kdysi jo-jo. Nechtěl jsem vstoupit do Visionary Machines, přestože mě mí brokeri přemlouvali, abych koupil nejméně 20 procent akcií. Ale nevěřil jsem. Zato mě hned napadlo, že stejně jako vznikl *computer crime*, vznikne i *virtuality crime*. A měl jsem pravdu, jistě chápete, že člověk s mým postavením v prostředí, kde si ho váží, se nebude zabývat něčím, co se záhy stane soustem pro novináře a autory thrillerů.“

„To všechno mi nemusíte povídat,“ poznamenal Gordon. Dýmka mu uhasla, dloubal v ní, což mě trošku znechutilo, očekával jsem totiž větší soustředění pozornosti na má slova. Nejsem přece leckdo, ale významný Gordonův pacient: vždycky mě respektoval natolik, že jeho čtvrtletní účty nedosahovaly rekordních výší.

„Dejme tomu,“ pokračoval jsem. „V každém případě jsem měl pravdu v tom, že od doby, kdy kvalita virtuální reality se vyrovnala kvalitě skutečného světa a kdy je stále obtížnější odlišit tyto iluze od obyčejného světa, záležitost nabyla odporné podoby... i rozmachu.“

„Vím.“ Gordonovi se po jistém úsilí podařilo zapálit vyhaslou dýmku. „Vím. Ony takzvané únosy se systemizovaly díky vzniku výrazné motivace. Takzvaný ‚únos‘ spočívá vlastně v tom, že člověk ‚odpojí‘ všemi smysly od reálného světa a ‚připojí‘ ho k počítači, který takový svět předstírá. Ale správně, milý pane, byste se měl s touto záležitostí obrátit buď na dobré právníky – ti vám nechybí –, nebo na inženýry virtuality. Psychiatrie s tím má společného jen málo...“

„Je zvláštní, co povídáte,“ řekl jsem, „když podstata je v tom, JAK člověk, kterému připadá, že ho strčili do elektronické fikce, se má přesvědčit, jak je to s ním DOOPRAVDY. Jestli je ve skutečnosti nebo v nějaké elektronické svěrací kazajce...“

„Víte co?“ Dýmka mu opět zhasla. „Přestaňme chodit okolo horké kaše a mluvmе přímo k věci. Kdo si vás zaměřil? PROČ podle vás chtějí dosáhnout toho, co my nazýváme senzoričkou deprivací a restitucí působením simulačního programu? Odkud pocházejí vaše obavy a podezření?“

„Z toho, že Bill byl stejně jako já podílníkem v IBV Machines a naše konta byla podobná, navíc osoby, říkáme jim jen ‚osoby‘, které můžou počítat s dědictvím, obklopovaly a obklopují každého z nás...“

„Podezíráte někoho z rodiny?“

„Doktore, jste lékař a ne právník. Kdybych měl konkrétnější podezření, obrátil bych se prostřednictvím někoho ze své ochrany na soukromého detektiva. Nikoho konkrétně nepodezírám a nechci o tom mluvit. Jde mi prostě o to, že Billa unesli a ani se neví za jakých okolností, že mu nasadili na hlavu jakousi přilbu s elektrodami, že ho strčili na nějaké půdě do kouta a tam ležel dva týdny, vlastně nic nejedl, přestože se mu zdálo, že hoduje v nejlepších lokálech a že ho obklopují odalisky nebo nymfy. Vždycky měl slabost pro lehčí holky těžší váhy, ale o tom nechci mluvit. Když vypnuli proud, podařilo se mu odtud uniknout, ztratil asi pětadvacet kilo váhy a stěžl se doplazil k telefonu. Kdo za tím stál, neví, nebo říká, že neví. Ale já jsem si to domyslel. Šlo o to, čemu se říká *vacuum juris*. To mi vysvětlili mí právníci. Když není zákon, není ani zločin. On by tam umřel hladem a po nějaké době by našli jeho pozůstatky a samozřejmě by byly odstraněny všechny stopy ‚únosu‘, aby se zdálo, že se dejme tomu zbláznil, vyhladověl, a do boje by se pustili právníci dědiců. Tak se to teď dělá, tak o tom píší.“

„Rozumím. Podezíráte tedy z něčeho podobného některého ze svých příbuzných nebo osob, kterým jste něco odkázal ve své závěti, a chcete...“

„Dovolte, doktore. Nehodlal jsem a nehodlám s vámi mluvit o dědictví ani o tom, co se může stát s mými miliony. Pouze si přeji, abyste mi odborně vyložil, JAK rozeznat zfalšované jsoucno od autentického. To je vše. S ostatním se poradím, s prominutím, někde jinde.“

„Víte co? Jste nervózní. Ne, nepřerušujte mě. Zatím, zdůrazňu-

ji: ZATÍM, jste v autentické skutečnosti, a to, co vám můžu povědět o metodách odlišení, je na okraji mé lékařské odbornosti. Nějaký programátor by vám možná řekl víc a líp...“

„Ovšem žádný programátor není povinen zachovat naprosté mlčení o tom, s čím se VÁM svěžuji. Pouhá zmínka o mých obavách může narušit můj kredit. Tak co, kčertu, doktore, poučíte mě nebo ne?“

„Podle svých možností.“ Dýmka mu opět uhasla. Zatoužil jsem mu ji vytrhnout z ruky a vyhodit oknem. „Ono ‚zaměření‘, jak jste to nazval, spočívá jak známo v tom, aby okolí blízké kandidátovi co nejdůkladněji nafilmovali, nafotografovali, nahráli zvuky a ruchy a tak dále. Z toho vznikne osnova programu. Navíc se musí vyznat v osobním i soukromém životě kandidáta, prý se někdy dělají ‚generální zkoušky‘ se *stuntmany*. Čím přesněji se jim podaří zaregistrovat VŠECHNO, co tvoří okolí dané osoby, její rodiny, jejích známých, tím je větší šance, že se únosce na tu udičku nachytá a neodliší fikci od skutečnosti.“

„To vím. To si můžu přečíst v každých novinách. Proč mi to povídáte?“

„Abych vysvětlil, že taková imitace známého prostředí je prakticky nedosažitelná. Nemožná. Postačí, abyste měl ve svém trezoru nějaké staré dopisy nebo fotografie z dávných let, kterou si dobře pamatujete, a když najednou nic nenajdete, podezření z únosu velice zesílí. Tehdy se nemůžete k nikomu obrátit o pomoc ani o radu... víte proč?“

„Četl jsem o tom. Protože uzavřený ve fikci bude i ten, koho budu žádat o pomoc, TAKÉ on bude výtvorem oné fikce a začne mě přesvědčovat, že jsem ve skutečnosti...“

„Správně. Je tomu právě tak, a je to po technické stránce v dějinách nejdokonalejší metoda vytvoření solipsismu, toho, který biskup Berkeley...“

„Nechte biskupy spát, doktore. Co mám potom dělat? Mluvte konečně.“

„Aby odlišení maximálně ztížili, programátoři zpravidla přenesou uneseného do naprosto cizího prostředí. Dejme tomu, že ho na prahu domova zastihne pošťák s telegramem nebo mu zatelefonuje údajný přítel, aby se okamžitě odebral tam a tam, on

poslechne a ztratí orientaci v reálné skutečnosti. Také blízcí lidé se něj jak ‚likvidují‘. Manželka musela znenadání odjet, komorníka odvezla sanitka, protože doslal infarkt, a tak dále.“

„Aha. Takže varovným příznakem bude náhlá změna způsobu života?“

„Možná, ale není to příznak jistý: všechno bude aranžováno podle nápaditosti programátorů.“

„Co tedy dělat, k ďasu?“

„Je třeba dělat to, co programátoři nemůžou vymyslet: nazývají to ‚porušením programu‘. Tehdy se před fantomizovaným člověkem otevírá naprostá prázdnota, jako důkaz, že NENÍ ve skutečnosti.“

„Jak můžu vědět, co nějaký ten gangsterský programátor nedokáže vymyslet?“

„Na to není žádný lék. Jste v situaci HRY: hraje se strojem, to znamená s počítačem, ke kterému programátoři připojili váš mozek, a musíte sám – výlučně sám, osaměle – vyřešit, co je ještě možné a co ne.“

„Takže kdybych spatřil létající talíř se zelenými mužíky...?“

„Drahy pane, takové triviality se nepoužívají. Realita musí být imitována solidně. Víc vám povědět nemůžu, můžu vám poradit jen obecně. Ve spánku, při koupeli i ranní toaletě musíte být velice pozorný. Ale máte přece ochranku.“

„Mám. Děkuji, doktore. Nepovím, že jsem od vás očekával zázraky, ale přesto jste mě trošku rozčaroval. Navštívím vás zase příští pátek...“

II

Opancéřované ferrari, kterým jsem jel domů, jako by nevážilo tři tuny. Tohle auto mě fakt těšilo. Předemnou i za mnou jeli mí lidé. Napadlo mě, že můj způsob života ze mě pořád víc dělá nějakého šéfa mafie. Kanonů je pořád víc – důvěry pořád míň. Bylo by dobré vydat se někam sám a hodně daleko, ale tehdy je třeba rezervovat lístky, vstupenky, hotely, čertví, v čem všem může být odposlech. Doktor Gordon měl nepochybně pravdu v tom, že je třeba se držet nejbližšího okolí, to je nejbezpečnější...